

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛDOVA

Pr. 27/07.02.18
CPS

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2-1248 din 21.02. 2018
La nr.27 din 07.02.2018

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr.190-XV din 08 mai 2003 cu privire la veterani.

Anexă:

Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director

Bogdan ZUMBREANU

Ex: D. Galamaga
Tel:022 257-421

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	<u>355</u>
<u>23</u>	<u>02</u> 20 <u>18</u>
Ora	_____

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO18/4772 din 21.02.2018

la proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr.190 din 08.05.2003 cu privire la veterani

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.780/2001 privind actele legislative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al inițiativei legislative este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este Deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art.6-11 din Legea nr.780/2001 privind actele legislative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți*

interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;
e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."

Totodată, art.10 din Legea nr.239/2008 stabilește expres că „(1) Autoritatea publică asigură accesul la proiectele de decizii și la materialele aferente acestora prin publicarea obligatorie a lor pe pagina web oficială a autorității publice, prin asigurarea accesului la sediul autorității, precum și prin expediere prin poștă sau prin alte mijloace disponibile, la solicitarea persoanei interesate.

(2) Proiectul de decizie și materialele aferente acestuia se plasează pe pagina web oficială a autorității publice responsabile cel puțin pentru perioada recepționării și examinării recomandărilor."

Cu referire la proiect, autorul nu a respectat etapele asigurării transparenței decizionale. Astfel, proiectul a fost remis Centrului Național Anticorupție la data de 08.02.2018, însă a fost plasat pentru consultare publică pe pagina web oficială a Parlamentului Republicii Moldova la data de 07.02.2018, nefiind asigurat termenul legal de 10 zile lucrătoare pentru ca părțile interesate să-și expună opiniile, comentariile și recomandările pe marginea acestuia.

De asemenea, autorul proiectului nu a asigurat informarea publicului referitor la inițierea elaborării prezentului proiect de decizie. În consecință, se constată omiterea unei etape esențiale ale procesului de asigurare a transparenței procesului de elaborare a deciziilor, statuată la art.8 lit.a) din Legea nr.239 din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional.

Prin urmare, având în vedere că autorul nu a asigurat informarea publicului referitor la inițierea elaborării, precum și faptul că nu a respectat termenul de 10 zile lucrătoare pentru prezentarea recomandărilor pe marginea proiectului, se constată respectarea parțială a rigorilor de transparență decizională.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative, autorul susține că: „Prezentul proiect a fost elaborat în scopul asigurării dreptului la alocații pentru merite deosebite față de stat soției/soțului persoanei decorate post-mortem cu „Ordinul Republicii” sau cu ordinul „Ștefan cel Mare”, cu care la data decesului acesteia s-a aflat în relații de căsătorie și, în cazul lipsei acestora, mamei/tatălului persoanei decorate post-mortem cu „Ordinul Republicii” sau cu ordinul „Ștefan cel Mare”, indiferent de faptul beneficierii de pensie sau alocație socială de stat.”

Analizând normele elaborate se constată că prin proiect se propune modificarea conceptului de calitate de membru al familiei pentru a beneficia de dreptul la alocație pentru merite deosebite față de stat. Totodată, se concretizează faptul că alocațiile nominale și alocațiile pentru merite deosebite se stabilesc de la data depunerii cererii cu toate actele necesare. În acest context, se propune ca alocațiile nominale să fie stabilite, dar nu mai devreme de data stabilirii pensiei sau alocației sociale de stat. Concomitent, se operează modificări și la modalitatea plății alocațiilor de stat pentru merite deosebite față de stat care vor fi efectuate din mijloacele bugetului de stat de către organele de asigurări sociale de stat.

În urma expertizei efectuate se constată că prevederile proiectului servesc scopului declarat de către autor în nota informativă

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Proiectul promovează interesele cetățenilor Republicii Moldova de a beneficia de alocații de stat pentru merite deosebite față de stat, precum soția/soțul persoanei decorate post-mortem cu „Ordinul Republicii” sau cu ordinul „Ștefan cel Mare”, cu care la data decesului acesteia s-a aflat în relații de căsătorie, sau mama/tatăl persoanei decorate post-mortem cu „Ordinul Republicii” sau cu ordinul „Ștefan cel Mare”, indiferent de faptul dacă sunt sau nu beneficiari de pensii ori alocații sociale de stat.

Prin urmare, interesele proiectului promovează interese de grup, însă acestea nu sunt în detrimentul interesului public.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.20 al Legii nr.780/2001 privind actele legislative, proiectele de acte legislative sunt însoțite de *"nota informativă care include:*

- a) condițiile ce au impus elaborarea proiectului, inclusiv necesitatea armonizării actului legislativ cu reglementările legislației comunitare, finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări;*
- b) principalele prevederi, locul actului în sistemul legislației, evidențierea elementelor noi, efectul social, economic și de altă natură al realizării lui;*
- c) referințele la reglementările corespondente ale legislației comunitare și nivelul compatibilității proiectului de act legislativ cu reglementările în cauză."*

În nota informativă autorul relevă condițiile ce au impus elaborarea proiectului, evidențiază elementele noi ale proiectului și prezintă argumentele corespunzătoare. Astfel, argumentele prezentate respectă rigorile stipulate la art.20 al Legii nr.780/2001 privind actele legislative.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.20 lit.d) al Legii nr.780/2001 privind actele legislative, nota informativă trebuie să conțină *"d) fundamentarea economico-financiară în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură"*.

La implementarea proiectului sunt necesare cheltuieli financiare, iar autorul menționează expres că: *"Cuantumul alocației pentru merite deosebite pentru această categorie constituie 500 lei/lunar.*

Astfel, în caz că toți beneficiarii de alocație de stat pentru merite deosebite din categoria vizată vor solicita acest drept suma mijloacelor financiare necesare suplimentar va constitui 98000 lei pe lună ((239-43)*500 lei/lună) sau 588000 lei pentru 6 luni."

Astfel, nota informativă care însoțește proiectul prezintă un calcul estimativ al mijloacelor financiare necesare la implementarea proiectului, însă nu este clară existența acestor mijloace. În lipsa mijloacelor financiare există riscul ca proiectul să fie unul declarativ.

Totodată, propunerea legislativă urmează să fie acceptată la nivelul Guvernului în vederea respectării prevederii constituționale statuate la art. 131 din Constituția Republicii Moldova - orice propunere legislativă sau amendament care atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de Guvern. Avizul Guvernului în acest sens este o condiție imperativă și primordială, care are drept scop menținerea echilibrului bugetar.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.19 al Legii nr.780/2001 privind actele legislative *"textul proiectului de act legislativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

c) se utilizează termeni adecvați [...] și de o largă circulație; [...]

e) terminologia utilizată în actul elaborat este constantă și uniformă ca și în celelalte acte legislative și în reglementările legislației comunitare; se va utiliza unul și același termen dacă este corect, iar folosirea lui repetată exclude confuzia; [...]

g) se evită folosirea [...] cuvintelor și expresiilor [...] neutilizabile și/sau cu sens ambiguu;

h) se evită tautologiile juridice; [...]"

Textul proiectului corespunde tehnicii legislative și normative, regulilor limbajului și expresiei juridice.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte legislative sau normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul conține reglementări ce se referă la acordarea alocațiilor de stat pentru merite deosebite față de stat care se plătesc din mijloacele bugetului de stat de către organele de asigurări sociale de stat. Astfel, prevederile proiectului , în mod indirect, reglementează activitatea Casei Naționale de Asigurări Sociale.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Concluzia expertizei

Proiectul are drept scop operarea modificărilor la stabilirea dreptului la alocație de stat pentru merite deosebite față de stat soției/soțului persoanei decorate post-mortem cu „Ordinul Republicii” sau cu ordinul „Ștefan cel Mare”, cu care la data decesului acesteia s-a aflat în relații de căsătorie și, în cazul lipsei acestora, mamei/tatălui persoanei decorate post-mortem cu „Ordinul Republicii” sau cu ordinul „Ștefan cel Mare”, indiferent de faptul beneficierii de pensie sau alocație socială de stat.

Proiectul respectă parțial rigorile de transparență decizională. Nota informativă stabilește argumente pertinente și valabile pentru justificarea soluțiilor proiectului, însă fundamentarea economico-financiară a proiectului este insuficientă, deoarece nu redă clar existența mijloacelor financiare la implementarea prevederilor proiectului.

Proiectul este conform interesului public, nu aduce atingere drepturilor fundamentale ale omului și nu conține factori și riscuri de corupție.

21.02.2018

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:

Dorina GALAMAGA, Inspector superior